

EKOLOGISKT ANSVARSTAGANDE BÖRJAR MED NATURLEK

2013-01-18

Av: URBIO

Leken är barnets sätt att bearbeta intryck och hämta kunskap om omvärlden. Genom leken utvecklar och övar barnet sina kognitiva och emotionella färdigheter. Förståelsen för naturen och de ekologiska sambanden måste alltså ha leken som sin utgångspunkt.

Forskningen visar att barnet har ett medfött intresse för den myllrande naturen, som en genetisk benägenhet att utveckla band med naturmiljön (biofil). Eftersom barnets emotionella utveckling sker tidigare än det mer abstrakta logiska tänkandet är det först de känslomässiga banden till naturen som uppstår. Naturpedagogiken bör därför ta sin utgångspunkt i upplevelsen, nyfikenheten och lusten av vara i naturen, för att grunda en relation till naturen som bygger på kärlek och respekt.

Det handlar om att lära genom upplevelsen, om en inlevelselek där barnet får huvudrollen i platsens skådespel. I

utformandet av naturlekplatser blir målet att genom fantasifull formgivning av leken väcka nyfikenheten och viljan att vara i naturen. Upptäckarglädjen är katalysatorn i denna pedagogiska process.

Forskningen visar att små barn har ett genuint intresse för djur och lätt känner empati och en vilja att värna om ekorrar och gråsparvar i parken. Genom att utgå från ett djur som har sitt habitat i närmiljön kan barnet på ett mer konkret sätt relatera till platsens förutsättningar och förstå dess sammanhang. I vårt idéprojekt om naturlek bjuds barnet in till en inlevelselek, "jag-är-en-...-lek", där sökande efter föda och byggandet av bo-plats blir delar av leken. (Jag är en ekorre, vad äter jag, var bor jag, var samlar jag min föda...) Naturen är föränderlig, och djuret måste anpassa sig till sin omgivning och till årstidernas skiftningar. Genom denna lek visualiseras naturens dynamiska gång och bidrar till naturprocessförståelsen. Så här skulle "jag-är-en-...-leken" kunna se ut:

(Att bygga.) Bygga-bo är en plats med kojbyggarmaterial; det kan handla om material som är temporärt och årstidsrelaterat, till exempel flexibla grenar från vårskötselns slyrensning, eller lövmassor och nedfallna grenar. Bo-byggarleken är relaterad till "jag-är-en-...-leken", är du en grävling kan ett grunt jorddike grävas fram på platsen, som sedan kan fungera som sandlåda att bygga vidare sitt gryt i. Här kan man förnimma temperaturskillnaden under jord och se lagren i den översta jordprofilen.

(Att samla.) Samlarna är grunda träbehållare som uppmuntrar till utforskning av detaljer och i omgivningarna runt lekplatsen, kanske genom en samlartävling om vem som kan samla ihop det största vinterförrådet. Samlarna kan exempelvis innehålla ekollon, höstlöv eller talkottar beroende på plats och årstid. Leken förändras, fastän själva redskapet förblir de samma.

(Att smaka.) Skafferiet är en hörna med ätbara växter som är relaterade till platsens speciella ekologiska habitat och där man också visar på djurets huvudföda. Här kan även kulturmiljöväxter, som lin och råg, beredas plats. Skafferiet bjuder på smak-och doftupplevelsen, men också förståelsen för naturprocessen.

(Att lystra.) Små upphängda träbehållare fyllda med naturobjekt från platsen, exempelvis frökapslar, grus eller sand, och blir till maracas där barnen med hjälp av hörseln gissa sig till innehållet. Beroende på platsen kan innehållet varieras. Här kan man öva att, som vissa djur, bara med hjälp av hörseln läsa sin omgivning.

Det har visat sig att barn som inte haft kontakt med naturen i tidiga år, och inte utvecklat ett känslomässigt band till landskapet, kan se naturen med rädsla och med oförståelse för de viktiga samband som finns mellan människan och hennes omgivning. När fler och fler barn växer upp i städer, där kontakten med naturen inte är given, blir naturlek som kan lära barnet empati och respekt otroligt viktig för att säkra en framtida generation av ekologiskt ansvarstagande individer och en hållbar stad.